

O problemie nietrzymania moczu wieloaspektowo.

Relacja z obchodów 7. Światowego Tygodnia Kontynencji w Polsce

Natalia Klein

Wostatnim tygodniu czerwca na całym świecie odbywał się Światowy Tydzień Kontynencji (ang. World Continence Week, WCW). Jest to inicjatywa Międzynarodowego Towarzystwa Kontynencji (ang. International Continence Society), która ma na celu popularyzowanie problematyki nietrzymania moczu, podnoszenie świadomości społecznej na temat tej

Otwarcie Konferencji Pacjent z NTM - potrzeby a rzeczywistość

Fot. Marcin Kolaček

dolegliwości oraz promowanie interdyscyplinarnego podejścia do leczenia NTM. Światowy Tydzień Kontynencji, organizowany w różnych krajach od 2009 roku, na całym świecie jest okazją do otwartej rozmowy na temat tego, wciąż uznawanego za wstydlivy, problemu. Już po raz siódmy, w dniach 22-28 czerwca, Światowy Tydzień Kontynencji był obchodzony także w Polsce. W sposób szczególny, w obchody WCW zaangażowane jest w naszym kraju Stowarzyszenie Osób z NTM „UroConti”. Jak zauważyła prezes Stowarzyszenia „UroConti”, Anna Sarbak (...) *cieszymy się, że po raz kolejny możemy wziąć czynny udział w Światowym Tygodniu Kontynencji. Dzięki różnym aktywnościom i wydarzeniom, tematyka*

nietrzymania moczu oraz problemów licznej grupy pacjentów cierpiących na to schorzenie ma szansę dotrzeć do opinii publicznej i przełamać tabu dotyczące nietrzymania moczu.

Konferencja Pacjent z NTM - potrzeby a rzeczywistość inauguracyjną WCW

Inauguracją tegorocznego Tygodnia Kontynencji w Polsce była ogólnopolska konferencja Stowarzyszenia „UroConti”, zorganizowana we współpracy z Federacją Uniwersytetów Trzeciego Wieku, zatytułowana „Pacjent z NTM - potrzeby a rzeczywistość”, która odbyła się 22 czerwca 2015 roku w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Konferencja zgromadziła gości reprezentujących różne instytucje i środowiska, między innymi przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Biura Rzecznika Praw Pacjenta, Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych. Wzięli w niej udział również eksperci medyczni, członkowie Stowarzyszenia „UroConti”, reprezentujący 8 oddziałów: Bydgoszcz, Gdańsk, Kielce, Łódź, Lublin, Poznań, Warszawę, Wrocław, a także reprezentanci innych organizacji pacjenckich, m.in. Małopolskiego Sejmiku Organizacji Osób Niepełnosprawnych, Polskiego Towarzystwa Stwardnienia Rozsianego, Stowarzyszenia Kobiet z problemami onkologiczno-ginekologicznymi Magnolia, Europejskiej Fundacji Opieki, Polskiego Towarzystwa Stomijnego czy Stowarzyszenia Od Pasa w Dół. Celem konferencji było zwrócenie uwagi na ważność problemu, jakim w obliczu starzejącego się społeczeństwa, jest nietrzymanie moczu. Jak zauważyła bowiem prezes Anna Sarbak, otwierając spotkanie (...) *problem pęcherza nadreaktywnego i w ogóle nietrzymania moczu jest zjawiskiem o ogromnej skali. Szacuje się, że w Polsce około 10% społeczeństwa ma takie przypadłości. Podczas konferencji zagadnienie nietrzymania moczu zostało omówione wieloaspektowo: w płaszczyźnie medycznej, społecznej i ekonomicznej. Szeroko analizowano trudności i ograniczenia w diagnostyce, leczeniu i dostępie do środków absorpcyjnych, którym obecnie muszą stawiąć czoła pacjenci zmagający się z NTM w Polsce. Omówiono także propozycje rozwiązań, które mogą przyczynić się do poprawy sytuacji chorych. Powyższe tematy prezentowali w swoich wystąpieniach eksperci z dziedziny medycyny, opieki długoterminowej i wyrobów medycznych: prof. Tomasz Rechberger, prof. Zbi-*

gniew Wolski, dr Paweł Miotła, dr Jakub Gierczyński, dr Elżbieta Szałkiewicz oraz Krystyna Lewkowicz z Federacji Uniwersytetów Trzeciego Wieku, a także gość specjalny konferencji - Mary Lynne van Poelgeest-Pomfret, Prezes Rady Wykonawczej WFIP (Międzynarodowej Federacji Pacjentów z Nietrzymaniem Moczku). Konferencję poprowadził redaktor naczelny Kwartalnika NTM, Tomasz Michałek.

Problem NTM globalnie i lokalnie

Dzięki obecności gościa specjalnego, Mary Lynne van Poelgeest-Pomfret, słuchacze mieli okazję dowiedzieć się, jak wygląda leczenie i opieka nad pacjentami z NTM w innych krajach europejskich. Przywołując dane zebrane przez Światową Organizację Zdrowia (WHO), prelegentka wskazała, że zgodnie z tendencjami demograficznymi, w niedługim czasie nietrzymanie moczu stanie się jednym z dziesięciu najczęściej spotykanych schorzeń na świecie. Zauważyła także, że wprowadzenie wysokich standardów opieki nad pacjentami z nietrzymaniem moczu przyczynia się do możliwości dłuższego i bardziej efektywnego funkcjonowania na rynku pracy, co z kolei przekłada się na ekonomiczne korzyści dla państwa.

Kwestię standardów leczenia, które powinny obowiązywać także w naszym kraju, analizowali szeroko również inni prelegenci konferencji. Profesor Tomasz Rechberger, kierownik II Katedry i Kliniki Ginekologii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, w ramach omawiania substancji leczniczych stosowanych w farmakoterapii zespołu pęcherza nadreaktywnego, zwrócił uwagę, że nie wszystkie leki działają tak samo, istnieją jednak preparaty, które charakteryzują się wysoką efektywnością kliniczną w leczeniu OAB. Leki te, niedostępne w ramach refundacji w Polsce (np. mirabegron), określił mianem nowej ery w leczeniu OAB. Rozwijając wątek leczenia specjalistycznego podkreślił, że w przypadku braku poprawy lub bardzo nasilonych objawów ubocznych związanych z podawaniem leków antycholinergicznymi, pacjenci powinni mieć możliwość skorzystania z innych, specjalistycznych procedur terapeutycznych (neuromodulacja korzeni krzyżowych, wykorzystanie toksyny botulinowej). Jak zauważył jednak profesor Zbigniew Wolski, prezes Polskiego Towarzystwa Urologicznego, także odwołując się do nowoczesnych metod leczniczych (...) *nie wszystkie procedury, zarówno diagnostyczne, jak i lecznicze, są finansowane z ubezpieczenia Narodowego Funduszu Zdrowia. Przykładem jest nietrzymanie moczu w dysfunkcji neurogennej pęcherza, którą z powodzeniem potrafimy opanować, poprzez zastosowanie neuromodulacji korzeni krzyżowych, bardzo nowoczesnej metody poprawy czynności mikcyjnych u kobiet, jak i u mężczyzn.* To w bydgoskiej klinice, kierowanej przez prof. Wolskiego odbyły się w zeszłym roku dwa pokazowe zabiegi

z wykorzystaniem tej metody.

Prof. Tomasz Rechberger, Kierownik Kliniki Ginekologii Operacyjnej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

Fot. Marcin Kolaček

Warunek wykonywania badania urodynamicznego - polskie kuriozum

Ważnym wątkiem, który powracał w wystąpieniach wielu prelegentów, był także obowiązujący wymóg wykonywania przez pacjentów badania urodynamicznego jako warunek uzyskania refundowanych leków na pęcherz nadreaktywny. Jak zauważył doktor Paweł Miotła, specjalista ginekolog z Kliniki Ginekologii Operacyjnej Szpitala Klinicznego nr 4 w Lublinie, dla celów podstawowej diagnozy pacjenta, wystarczające są inne, mniej inwazyjne metody, takie jak szczegółowy wywiad choroby, dzienniczek mikcji czy próba kaszlowa. Dr Miotła przywołał także interesujące wyniki badań, które wyka-

Dr Paweł Miotła, Klinika Ginekologii Operacyjnej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

Fot. Marcin Kolaček

zały, że podczas badania urodynamicznego wykonanego u zdrowych pacjentów, OAB zostało stwierdzone u 10-20% badanych osób. Podsumowując swoje wystąpienie, doktor Paweł Miotła podkreślił (...) *badanie urodynamiczne dostarcza cennych informacji na temat podłoża dole-*

gliwości, ale powinno być traktowane jako uzupełnienie, a nie alternatywa dla innych, nieinwazyjnych metod diagnostycznych. Musimy też pamiętać, że interpretacja wyników badania urodynamicznego jest w pewnym stopniu subiektywna. Reprezentując głos pacjentów, Anna Sarbak zauważyła, że zniesienie obowiązku wykonywania badania urodyna-

Mary Lynne van Poelgeest-Pomfret, Prezes Rady Wykonawczej WFIP (Międzynarodowej Federacji Pacjentów z Nietrzymaniem Mocz)

Fot. Marcin Kolać

micznego jako warunku otrzymania leków refundowanych w zespole pęcherza nadreaktywnego jest jednym z najważniejszych postulatów Stowarzyszenia „UroConti”, o które stowarzyszenie intensywnie zabiega od kilku lat.

Standardy opieki nad pacjentem z NTM

Istotnym tematem konferencji „UroConti” były także zagadnienia związane z opieką nad pacjentami z NTM oraz dostępnością środków absorpcyjnych. Elżbieta Szwalkiewicz, przewodnicząca Koalicji „Na pomoc niesamodzielny”, w swojej prezentacji nakreśliła liczne zalety, jakie wynikają z zachowania wysokich standardów opieki nad pacjentem z NTM. Omawiając zasady doboru środków absorpcyjnych, Szwalkiewicz zaznaczyła, że w celu wyboru optymalnego środka, powinno się uwzględnić szereg czynników: nie tylko chłonność czy rozmiar produktu, ale także, między innymi, sposób mocowania, zabezpieczenie przed wyciekaniem oraz dostosowanie środka do sprawności, aktywności, trybu życia, preferencji pacjenta. Jednakże, jak zauważyła (...) *produkty absorpcyjne nie mogą być traktowane jako alternatywa korzystania z toalety, ale jako zabezpieczenie skóry i bielizny. Trzeba zachęcać pacjenta do treningu toaletowego i oddawania moczu w pozycji fizjologicznej, z zachowaniem intymności i w miejscu do tego przeznaczonym. Zdecydowanie poprawia to jakość życia chorego.* O korzyściach płynących z wprowadzenia standardów opieki nad pacjentem z NTM mówił w swoim wystąpieniu także dr Jakub Gierczyński z Instytutu Zarządzania w Ochronie Zdrowia Uczelni Łazarskiego w Warsza-

wie. Jak zauważył, dla poprawy warunków życia osób z NTM w Polsce powinno się m.in. opracować wieloletni narodowy program, który zagwarantowałby chorym z nietrzymaniem moczu optymalną opiekę medyczną i socjalną, dostęp do wszystkich technologii medycznych o udowodnionej skuteczności, a także pomoc psychologiczną na każdym etapie. Prelegent zwracał uwagę również na korzyści ekonomiczne, z którymi wiązałyby się wdrożenie powyższego systemu zarządzania problemem NTM.

Regionalne aktywności Stowarzyszenia „UroConti”

Jak co roku, Światowy Tydzień Kontynencji obchodzony był także w innych polskich miastach. W tym roku oddziały Stowarzyszenia „UroConti”, m.in. w Łodzi, Gdańsku czy w Lublinie zorganizowały wykłady poświęcone tematyce nietrzymania moczu, wygłoszone przez lekarzy specjalistów oraz rehabilitantów, między innymi „Nowoczesne metody leczenia wysiłkowego nietrzymania moczu” czy „Trening mięśni dna miednicy - od niego zacznij”. W kilku miastach - siedzibach oddziałów regionalnych Stowarzyszenia miały miejsce także spotkania edukacyjno-informacyjne dotyczące przyczyn powstawania NTM, rodzajów nietrzymania moczu, możliwych metod leczenia oraz roli ćwiczeń w leczeniu wysiłkowej postaci nietrzymania moczu. We wszystkich oddziałach Stowarzyszenia „UroConti” zorganizowano także praktyczne warsztaty, obejmujące ćwiczenia wzmacniające mięśnie Kegla oraz naukę zachowań w życiu codziennym, które przeciwdziałają pogłębianiu dysfunkcji mięśni dna miednicy.

Członkowie Stowarzyszenia „UroConti” z oddziału lubelskiego w ramach Światowego Tygodnia Kontynencji zorganizowali także odwiedziny w lokalnych ośrodkach pomocy społecznej, gdzie informowali o problemie nietrzymania moczu oraz o sposobach radzenia sobie z tą przypadłością.

Poradnik dla pacjentów z OAB - terapia krok po kroku

W ramach Światowego Tygodnia Kontynencji, wydany został również poradnik dla pacjenta z OAB, przedstawiający rekomendowany schemat leczenia chorych z zespołem pęcherza nadreaktywnego. W poradniku opisane zostały metody terapeutyczne, które powinny być zastosowane na różnych stadiach leczenia OAB, w większości nieobjęte w Polsce refundacją, m.in.: terapia II rzutu z użyciem substancji leczniczych - agonistów receptorów beta-3-andrenergicznych czy terapia IV rzutu z użyciem zabiegu neuromodulacji korzeni krzyżowych. Dzięki wydarzeniom, a także publikacjom wydanym w ramach Światowego Tygodnia Kontynencji, złożona i wciąż uważana za wstydliwą tematyka nietrzymania moczu po raz kolejny miała szansę trafić na szerokie forum opinii publicznej.